

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 537/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen päätöksenteon ja lainvalmistelun avoimuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Antero Laukkasen /kd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 537 vp:

Onko sateenkaariyhteistyöverkoston perustamisessa noudatettu julkisuusperiaatetta, miksi verkoston toiminnasta on vähän tietoa saatavilla,

toteutuvatko verkoston toiminnassa hallitusohjelmaan kirjatun avoimuusrekisterin tavoitteet,

miten toimintaan osallistuvien virkamiesten työpanos on budjetoitu ja

ovatko erilaiset etujärjestöt yhdenvertaisessa asemassa, kun tarkastellaan heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa heitä koskeviin lakihankkeisiin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvoston sateenkaariyhteistyöverkoston toimintaa on käsitelty jo aiemmin toimitetussa kirjallisen kysymyksen vastauksessa (418/2020), jossa selostettiin erityisesti verkoston tarvetta suhteessa valtioneuvostossa tehtävään yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistyöhön. Valtioneuvoston ohjesäännön (3.4.2003/262) mukaisesti oikeusministeriön tehtävänä on yhdenvertaisuuden edistäminen yhdenvertaisuuslaissa määriteltyjen syrjintäperusteiden osalta. Lisäksi yhdenvertaisuuslaki velvoittaa kaikkia viranomaisia puuttumaan syrjintään sekä edistämään yhdenvertaisuutta omalla toimialallaan. Verkoston tarkoituksena on osaltaan tukea viranomaisia virkatehtäviensä hoitamisessa.

Sateenkaariyhteistyöverkoston toiminnassa noudatetaan samalla tavalla julkisuusperiaatetta kuin kaikessa viranomaistyössä. Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) koskee viranomaisten asiakirjoja, ja täten esimerkiksi verkostossa syntyvät asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia.

Sateenkaariyhteistyöverkosto on luonteeltaan epämuodollinen ja se keskittyy käytännön tiedonvaihtoon ajankohtaisista asioista eri ministeriöiden ja asiantuntijaorganisaatioiden kesken yleisellä tasolla. Verkosto ei tee päätöksiä eikä käsittele lainsäädäntöhankkeita, vaan mahdollisten seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskevien lakihankkeiden viralliset kuulemiset toteutetaan

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 537/2020 vp

erikseen. Lakihankkeilla on omat hankesivunsa valtioneuvoston hanketietopalvelussa, joilta niiden etenemistä voidaan seurata.

Verkostomaisen työtavan ideana on ketteryys ja joustavuus, minkä vuoksi verkostoa ei ole virallisesti asetettu. Verkostossa ei ole pysyviä jäsenyyksiä, vaan sen kokouksiin osallistuu virkamiehiä ja muita asiantuntijoita tarpeen mukaan kulloistenkin tehtäviensä mukaisesti.

Verkosto on vasta aloittanut toimintansa, mutta on hyvä tietää, että kiinnostusta sen toimintaan on myös eduskunnassa ja näin ollen myös viestintäkäytäntöjä tullaan pohtimaan. Tietoa verkoston toiminnasta tullaan jakamaan tarpeen mukaan oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla.

Verkoston toimintaan ei ole erikseen budjetoitu työaikaa, vaan verkostossa edistetään niitä tehtäviä, joita kukin virkamies muutenkin hoitaa.

Oikeusministeriö on asettanut parlamentaarisen ohjausryhmän ja sen alaisuudessa toimivan asiantuntijatyöryhmän valmistelemaan lainsäädäntöä avoimuusrekisteristä. Valmistelu on alkanut maaliskuussa 2020 ja lain on suunniteltu tulevan voimaan vuonna 2023. Vielä tässä vaiheessa valmistelua ei ole tiedossa, rekisteröitäisiinkö avoimuusrekisteriin tietoja osallistumisesta viranomaisen verkostotyöhön.

Oikeusministeriön tehtävänä on edistää ja seurata osallistumisoikeuksien toteutumista, ja näin ollen uusia kuulemisen ja sidosryhmäyhteistyön käytäntöjä pyritään kehittämään. Erityisen tärkeitä on sidosryhmäyhteistyö syrjinnän vaarassa olevien ryhmien kanssa, koska heidän tilanteistaan ja tarpeistaan on saatavilla vähän tietoa.

Viitaten viimeiseen kysymykseenne, eri väestöryhmien mahdollisuudet vaikuttaa heitä koskeviin lakihankkeisiin toteutuvat käytännössä eri tasoisesti. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä edustavat järjestöt ovat heikommassa asemassa verrattuna useimpiin muihin syrjinnän vaarassa oleviin ryhmiin, koska heidän perus- ja ihmisoikeuksiensa toteutumiseen liittyvää virallista yhteistyöelintä ei ole. Kuuleminen, eli sidosryhmien ja kansalaisten näkemysten, tietojen ja kokemusten hankkiminen valmisteltavista asioista, on aivan perustavanlaatuisen keskeinen elementti laki- ja kehittämishankkeissa.

Helsingissä 7.7.2020

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson